

Demensplan 2020 – Lovkrav om dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens – Hvor er vi?

Høstkonferanse Vrådal 23.10.19

Seniorrådgiver Janne Wikheim Aas

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

23.10.2019

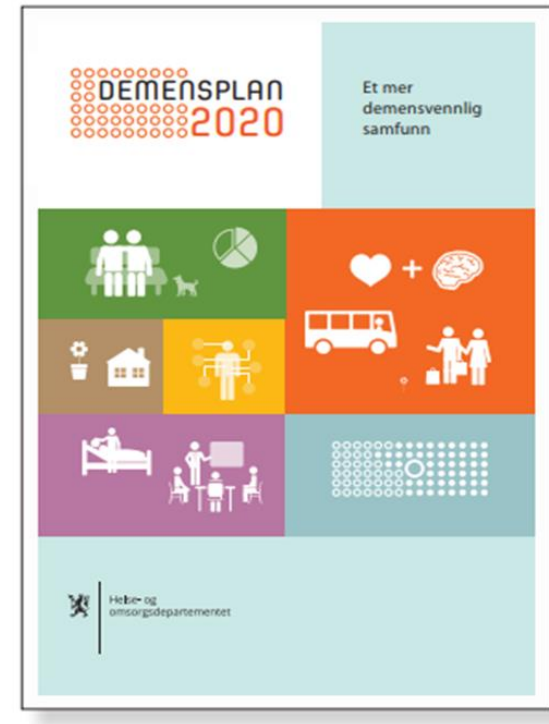

Innlegget skal handle om:

- Demensplan 2020
- Lovkravet – 01.01.20
- Tilskudd – frist 31.okt
- Nasjonal kartlegging høsten 2018
- Hvordan ligger kommunene an?
- Hvor er potensialet videre?

Demensplan 2020

- **Satsingsområder:** Forebygging, diagnostisering til rett tid, oppfølging etter diagnose, opprettelse av fleksible og differensierte aktivitets- og avlastningstilbud.
- **Sikre:** Bukermedvirkning, aktivitet, mestring, trygghet og sosialt samvær.
- **Dagaktivitetstilbud:** skal gi den enkelte deltaker gode opplevelser og mening i hverdagen. Grunnlaget for slike tilbud er kunnskap om personsentrert omsorg, miljøbehandling, fysisk og kognitiv stimulering og behandling, ernæring og basiskunnskap om demenssykdommer.
- **Lovfesting:** Kommunene gis plikt til å tilby dagaktivitetstilbud fra 01.01.20
- **Kartlegging:** nasjonal kartlegging av tjenestene til kommunene – høsten 2018
- **Ny plan:** Det jobbes med en ny plan som skal avløse Demensplan 2020

Nytt lovkrav for kommunene

- Plikt for kommunene om å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens.

Trer i kraft fra 01.01.20:

- Plikten tas inn i lov av 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) som nytt nummer 7 i lovens § 3-2 første ledd.
- I tråd med formålsbestemmelsene i denne loven

Hvorfor innføres lovkravet?

- Antallet personer med demens ventes fordoblet innen 2040
- De kommunale helse- og omsorgstjenestene er ikke godt nok tilrettelagt for personer med demens og deres pårørende.
- Både mangel på meningsfulle aktiviteter, men også mangel på avlastningstilbud
- «Sort hull» – tiden fra fastsatt diagnose frem til tid for behov for mer omfattende tjenester
- Viktig skritt for å sikre befolkningen en mer verdig alderdom – viktig løft for eldreomsorgen
- Dagaktivitetstilbud kan bidra til utsettelse av behov for andre, mer kostbare tjenester

Hva innebærer lovkravet?

- I henhold til [Nasjonal faglig retningslinje om demens](#) bør kommuner tilby tilrettelagt og tilpasset dagaktivitetstilbud til personer med demens.
- Dagaktivitetstilbudet bør inneholde både sosiale, kognitive og fysiske stimulerende aktiviteter.
- Dagaktivitetstilbud bør tilby **meningsfulle aktiviteter** som deltagerne kan mestre, og ha fokus på deltakernes ressurser og interesser, samt lokale forhold.
- Tilbudet kan gis for å dekke deltagerens behov for aktivisering, tilsyn og omsorg, oppfølging av ernæring, personlig assistanse, eller som avlastning for pårørende.
- Innhold og formål i tilbudet vil kunne variere, både ut fra hvilket bistandsnivå de som skal motta tilbudet har, og lokale forhold.

Tilskudd

- Eget øremerket stimuleringsstilskudd til etablering av dagaktivitetsplasser i kommunene fra og med 2012. Forvaltes av Helsedirektoratet, fortløpende behandling av søknader.
- Kan dekke alle typer utgifter knyttet til etablering og den daglige driften av dagaktivitetstilbudet.
- Satsen per videreført plass er **kr 77 270**; nyetablert plass er **kr 128 783**
- Etter endt tilskuddsperiode skal tilskuddet innlemmes i inntektssystemet til kommunene som frie inntekter – fra 2020
- 2019 siste tilskuddsår: **Søknadsfrist: 31.10.19**

Nasjonalt kartlegging av kommunenes tilrettelagte tjenestetilbud for personer med demens 2018

- Questback-undersøkelse ut til alle kommuner høst 2018
- Svarprosent: 95,5% (403 av 422 kommuner)
- Telemark: 17 av 18 kommuner svarte
- Vestfold: 9 av 9 kommuner svarte
- Svar på hvor langt arbeidet er kommet i kommunene
- Få pekepinn på hvor det er behov for videre satsning
- Supplement til kommunenes KOSTRA-rapportering

Helsedirektoratets rapport om kartleggingen: Publisert Juni 2019

Hva ble kartlagt?

1. Kommunenes informasjons- og planarbeid
2. Opplæring av ansatte og øvrige aktører i kommunene
3. Hvordan organiseringen av utredning og diagnostisering foregår
4. Hvordan personer med demens oppfølges etter diagnose, herunder:
 1. Rutiner for systematisk oppfølging
 2. Pårørendeskoler
 3. Brukerskoler
 4. **Dagaktivitetstilbud**
 5. Tilrettelagte bo- og behandlingstilbud
 6. Bruk av velferdsteknologi

Hovedfunn - betydelige fremskritt!

- 88% av kommunene oppgav at de hadde dagaktivitetstilbud
- Betydelig økning i det totale antallet personer som får tilbud:
 - 1996: 671
 - 2014: 6318
 - 2018: 7909
- Økning i antallet plasser, økning i åpningstider, noen også på kveld/helg
- 87,6% av de som har tilbud fatter vedtak om dagaktivitetstilbud
- 33% av kommunene hadde lavterskeltilbud på dagtid, spesielt tilegnet og tilrettelagt personer med demens (tilbud uten behov for vedtak)
- Utfordring: Bare 21,8 % av de som sier de har et tilbud har tilbud som er særlig tilrettelagt og øremerket for spesielle grupper av personer med demens (f.eks. yngre personer med demens). Dette er 77 av 354 kommuner.

Vestfold og Telemark

Antall kommuner som oppgir å ha et dagaktivitetstilbud:

- Vestfold: 9 av 9 kommuner (100% av de som svarte)
- Telemark: 13 av 17 kommuner (77% av de som svarte)

Antallet kommuner som har etablert samarbeid med frivillige om tiltak rettet mot personer med demens som får dagaktivitetstilbud:

- Vestfold: 6 av 9 kommuner
- Telemark: 8 av 17 kommuner

Antallet kommuner som har faste rutiner/modeller for systematisk oppfølging av hjemmeboende personer med demens og deres pårørende etter at diagnose er stilt:

- Vestfold: 3 av 9 kommuner
- Telemark: 8 av 17 kommuner

Vestfold og Telemark

Antallet kommuner som tilbyr hverdagsrehabilitering til personer med demens:

- Vestfold: 4 av 9 kommuner (Horten, Svelvik, Holmestrand, Nøtterøy)
- Telemark: 9 av 17 kommuner

Antallet kommuner som tilbyr dagaktivitetstilbud til yngre demente:

- Vestfold: 4 av 9 kommuner
- Telemark: 4 av 17 kommuner

Antallet kommuner som fatter vedtak om dagaktivitetstilbud:

- Vestfold: 9 av 9 kommuner
- Telemark: 12 av 17 kommuner

Antall dagaktivitetstilbud som er Inn på tunet-tilbud:

- Vestfold: 3 kommuner (Larvik, Horten og Nøtterøy)
- Telemark: 1 kommune (Siljan)

Vestfold og Telemark

Andelen hjemmeboende personer med demens med vedtak om et dagaktivitetstilbud:

- Vestfold: 19,21% (3. laveste i landet, bare slått av Nordland og Aust-Agder)
- Telemark: 21,73% (5.laveste i landet, bare slått av Nordland, Aust-Agder, Troms og Vestfold)

Andelen hjemmeboende personer med demens med vedtak om støttekontakt/aktivitetsvenn:

- Vestfold: 8,7 % (Aller lavest i landet!)
- Telemark: 9,21%
- Finnmark: 22% (høyest i landet)

Kilde:

<https://www.helsedirektoratet.no/statistikk/statistikk/kvalitetsindikatorer/kommunale-helse-og-omsorgstjenester/dagaktivitetstilbud-til-personer-med-demens-og-kognitiv-svikt#forbehold-ved-tolkning>

Kommunenes planarbeid

Telemark:

- Omtalt i en egen demensplan? 10 svarer nei, 5 svarer ja.
- Omtalt i minst EN kommunal plan? 15 svarer ja, 2 svarer nei til dette.
- Planer behandlet politisk? 5 svarer ja, 5 nei, 7 ikke svart

Vestfold:

- Omtalt i en egen demensplan? 2 av 9 svarer ja
- Omtalt i samfunnsdelen? 7 av 9 svarer ja
- Omtalt i minst EN kommunal plan? 2 av 9 svarer nei!

Potensiale videre?

- Etablere mer samarbeid med frivillige (spes. Telemark)?
- Samskaping?
- Øke bruk av støttekontakt/aktivitetsvenn?
- Hverdagsrehabilitering til personer med demens?
- BPA?
- Mer bruk av Inn på tunet?
- Mer differensierte tilbud til ulike grupper, f.eks. yngre personer med demens
- Inngå samarbeid med andre kommunale sektorer (eks skole, barnehage, kultur, osv.)

